

Het geslacht *Beckmannia* Host in Nederland

door

R. VAN DER MEIJDEN (Rijksherbarium, Leiden)

Het kleine grassengeslacht *Beckmannia* Host telt twee soorten:

1. *Beckmannia eruciformis* (L.) Host, Gram. Austr. 3, 1805, p. 5, t. 6 — *Phalaris erucaeformis* L., Sp. Pl. 1, 1753, p. 55.

2. *Beckmannia syzigachne* (Steud.) Fern., in Rhodora 30, 1928, p. 27 — *Panicum syzigachne* Steud., in Flora 29, 1846, p. 19 — *Beckmannia baicalensis* (Kuzn.) Hultén, in Kungl. Sv. Vet. Ak. Handl., ser. 3, 5 (1), 1927, p. 119.

De soorten zijn wat de habitus betreft vrijwel niet van elkaar te onderscheiden en vertonen een grote variatie in afmeting van de vegetatieve delen, in de mate van vertakking van de bloeiwijze en in de vorm, afmeting, beharing en kleur van de kelkkaftjes. Een zekere determinatie kan alleen geschieden op grond van de lengte van de helmknoppen.

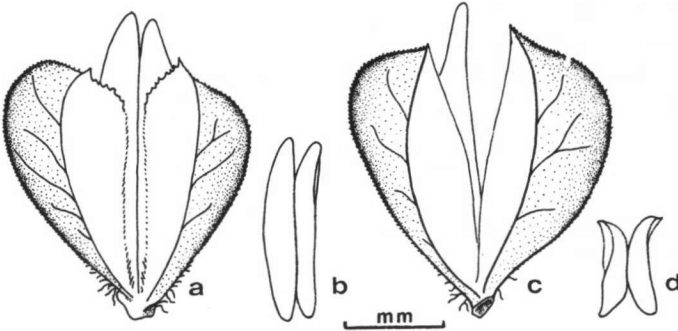

Fig. 1. a—b: aartje en helmknop van *Beckmannia eruciformis*; c—d: id. van *B. syzigachne*.

De soorten verschillen als volgt:

1. Stengel aan de voet meestal knolvormig verdikt. Aartjes steeds 2-bloemig (fig. 1, a). Kelkkaftjes aan de meestal afgeronde en meestal zeer kort toegespitste top altijd min of meer onregelmatig getand en met vaak zeer kort gewimperde zijranden, bij rijpheid nauwelijks opgezwollen. Meeldraden bij rijpheid meestal duidelijk uit de bloemen stekend; helmknoppen 1,6—2,1 mm lang (fig. 1, b). *B. eruciformis* (L.) Host
- 1'. Stengel aan de voet niet verdikt. Aartjes 1-bloemig (fig. 1, c); soms zijn in een aar enkele 2-bloemige aartjes aanwezig. Kelkkaftjes aan de spitse en duidelijk toegespitste top gaaf en met kale zijranden, bij rijpheid meestal vrij sterk opgezwollen. Meeldraden bij rijpheid meestal slechts weinig uit de bloem stekend; helmknoppen 0,7—1,1 mm lang (fig. 1, d).

B. syzigachne (Steud.) Fern.

De soorten hebben een verschillend areaal:

B. eruciformis komt voor in Zuidoost-Europa en Klein-Azië; *B. syzigachne* in Noord-Amerika: noordelijk van Alaska tot New York, zuidelijk tot New Mexico, Kansas en Ohio, en voorts in Noordoost-Azië: Japan, Oost-Siberië, Oost-China en Tibet. Beide soorten schijnen een overeenkomstige oecologie te bezitten; zij komen voor in drassige graslanden.

De soorten worden vrij vaak aangevoerd in Noord- en West-Europa, vermoedelijk vooral met graan. Het in Nederland aangevoerde materiaal werd tot nu toe geheel beschouwd als *B. eruciformis* (5, p. 154, fig. 122). Na alle in het Rijksherbarium aanwezige collecties te hebben onderzocht, is mij gebleken dat de Nederlandse exemplaren voornamelijk tot *B. syzigachne* behoren:

Rotterdam, opgespoten terrein Boschpolder, leg. P. Jansen & A. W. Kloos, mei & juni 1911; Wormerveer, meelfabriek „De Vlijt”, leg. P. Jansen & W. H. Wachter, aug. 1913, aug. 1916, aug. 1918; Veghel, opgespoten terrein bij haven, leg. J. H. Kern & B. Reichgelt, aug. 1922, aug. & sept. 1926, juli 1927; Nijmegen, nieuwe weg bij fort Krayenhoff, leg. B. Reichgelt, sept. 1928; Wormerveer, meelfabriek „Mercurius”, leg. A. W. Kloos & J. H. Kern, sept. 1930; Rotterdam, leg. P. Jansen & W. H. Wachter, sept. 1933; Nijmegen, molen Graafse weg, leg. Th. J. Reichgelt, aug. 1938; Valkenswaard, in grasland bij de viskwekerijen, leg. H. Mool, juli 1955; O.-Flevoland bij

Harderwijk, opgespoten buitendijks terrein, leg. D. Bakker, sept. 1956; Rotterdam, Waalhaven O.-zijde, tussen pier 2 en 3, vochtige, zandige oever, leg. R. van der Meijden, aug. 1966.

B. eruciformis daarentegen is slechts tweemaal verzameld:

Rijnsoever, oostelijk van Arnhem, ruig terrein, leg. J. Th. Henrard, juli 1909; Wormerveer, meelfabriek „Mercurius”, leg. A. W. Kloos, P. Jansen & W. H. Wachter, juli 1926.

De eerste vermelding voor Nederland (3, p. 401, 2 fig.) betreft inderdaad *B. eruciformis*. De figuur in de Flora Batava (2, t. 1844) is gemaakt naar de eerste vondst van *B. syzigachne*, maar werd vermeld als *B. erucaeformis*. Ook in Skandinavië, waar *Beckmannia* vaak wordt aangevoerd, blijken beide soorten te zijn aangetroffen (4, p. 338, fig. 47; 1, p. 145), hetgeen reeds eerder was vermoed (7, p. 5).

Wat betreft de plaats van het geslacht in het systeem der grassen, neemt men tegenwoordig aan, dat *Beckmannia* meer verwant is met de *Agrostideae*, dan, zoals eerder werd aangenomen, met de *Chlorideae* of de *Panicoideae*, en wel speciaal met *Phleum* en *Alopecurus* (REEDER, 6, op embryologische gronden), een opvatting die niet door de uitwendige morfologie wordt tegengesproken.

Literatuur

1. V. ERKAMO, Untersuchungen über die pflanzenbiologischen und einige andere Folgeerscheinungen der neuzeitlichen Klimaschwankung in Finnland. Ann. Bot. Soc. Vanamo 28 (3), 1956, p. I-XII & 1—290.
2. Flora Batava 24. 's-Gravenhage, 1915.
3. J. TH. HENRARD & G. H. H. ZANDVOORT, Adventiefplanten in Nederland. De Levende Natuur 16, 1912, p. 399—404.
4. N. HYLANDER, Nordisk Kärnväxtflora 1. Stockholm, 1953.
5. P. JANSEN, Gramineae, in Flora Neerlandica 1, afl. 2. Amsterdam, 1951.
6. J. R. REEDER, Affinities of the grass genus *Beckmannia* Host. Bull. Torr. Bot. Club 80, 1953, p. 187—196.
7. R. TAMBS LYCHE, Adventivfloraen i Buvik. Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter, 1931, no. 2 (1932), p. 1—14.

Summary

Two adventitious species of the genus *Beckmannia* Host have been found in the Netherlands. They can be distinguished as follows:

1. Stems mostly tuberously thickened at the base. Spikelets always 2-flowered (fig. 1, a). Glumes always more or less irregularly dentate at the mostly rounded and mostly very shortly acuminate apex, and with often very shortly ciliate margins, hardly swollen when ripe. Ripe stamens mostly distinctly exerted; anthers 1,6—2,1 mm long (fig. 1, b) *B. eruciformis* (L.) Host
- 1'. Stems not thickened at the base. Spikelets 1-flowered (fig. 1, c); sometimes a few 2-flowered spikelets are present in the spike. Glumes entire at the acute and distinctly acuminate apex, and with glabrous margins, mostly rather strongly swollen when ripe. Ripe stamens mostly but slightly exerted; anthers 0,7—1,1 mm long (fig. 1, d) . . . *B. syzigachne* (Steud.) Fern.